

Prædiken til 4. søndag efter trinitatis

Matt. 5, 43-48

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »I har hørt, at der er sagt: ›Du skal elske din næste og hade din fjende.‹ Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn; for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn kan I så vente? Det gør tolderne også. Og hvis I kun hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Det gør hedningerne også. Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen!« Matthæusevangeliet 5,43-48

Men jeg siger jer: elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn. Hvordan kan man elske sin fjende? I ordets bogstavelige forstand. Der er indbygget selvmodsigelse i ordene. Elsk eller had - vælg én, og vælg med omhu. Kristendommen holder aldrig op med at overraske i sin snørklede etik.

Gennem Trinitatistiden, søndag efter søndag, helt frem til advent, kredser evangelieteksterne om det gode og sande liv som kristen. Et storstilet sæt af principper og regler, der tilsammen udgør det, man kan kalde en kristen etik. De seneste søndage har vi lagt godt fra land ud i det etiske stormvejr.

Sidste søndag hørte vi om den fortabte søn; om den yngste broder der gjorde alting forkert, men som alligevel blev taget tilbage af faderen. Ligesom den tilbageblevne storebror, der omvendt havde gjort alting rigtigt, lige indtil han blev vred og tabte hele sine værdighed på gulvet.

Søndagen forinden fortalte Jesus, at vi skulle lægge afstand til mennesker, til vores brødre og søstre, børn og familie, hvis vi ville være hans disciple. For hvis ikke vi satte Gud højere end mennesker, kunne vi slet ikke kalde os kristne. Begge søndage støder vi på en kras og udfordrende etik. I dagens tekst er tiden så kommet til det

måske mest grænsesprængende udsagn:
Elsk jeres fjender og bed for dem, der forfølger jer.

Teksten stammer fra Bjergprædikenen, der er kernen i den kristne etik. Vi kender udsagnene, der gennem århundreder er blevet opbyggelig folkeeje og til visdom for de søgende. Bjergprædikenen er den vestlige verdens moralske og historiske DNA. Tag bare Den Gyldne Regel, der siger, at *Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem*. Tænk på saligprisningerne fra Bjergprædikenen: *Salige er de, som sørger, for de skal trøstes*. Og hvem har ikke hørt talemåden: *man skal ikke sætte sit lys under en skæppe*. For slet ikke at tale om bønnen Jesus selv har lært os, *Fadervor*, som dåbsfadderne indskærpes at lære det lille barn. Måske glemmer de dåben, men Fadervor får de med sig. Så skulle man bette for en nytillkommen, hvad kristendommen egentlig handler om, så kunne man passende begynde med påsken - eller med Bjergprædikenen. Her er Jesus så konkret, at enhver må tage stilling. Det bliver det selvfølgelig ikke lettere af. *Elsk jeres fjender*, siger Jesus.

Hvad nu hvis disse fjender er så modbydelige og nederdrægtige, at end ikke det dybeste lag i vores hjerte kan mobilisere nogen sympati? Hvad hvis disse fjender er rendyrket ondskab, børnemordere, svindlere, sadister og anden djævelskab? Eller hvis fjenden er én, vi allerede er stødt på: en syg eller ubarmhjertig gerningsmand, der har forvoldt os skade? Hvis fjenden har taget noget fra os, som vi aldrig nogensinde får tilbage igen. Har taget det med fuldt overlæg uden at tøve, uden at lytte - og uden selv at elske? Eller værst af alt: Hvis fjenden bor i vores hjerte og er en del af os selv? *Han var sin egen værste fjende*, siges det. *Elsk jeres*

fjender, siger Jesus i stedet

Hvordan lyder de ord hos et menneske, der har fjenden i sigte. Måske ligefrem på sigtekornet. Og hvis det menneske godt ved, at det enten er ham eller mig? Hvordan elsker man *så* sin fjende? *Dræb* eller *bliv dræbt* er desværre en realitet, ganske vist en sjælden realitet, men den findes, og den harmonerer ikke godt med Jesu ord. *Elsk jeres fjender*.

Hvad hvis fjenden allerede er i fuld gang? Tænk på al det fjendskab, vi har oplevet bare i år.

Når der udbræder krig, når kvinders rettigheder kommer under pres. Når fjenden bor iblandt os og er skånselsløs. Når de frie struber, vi kender og selv synger med i dag, når disse bliver tyttet ihjel. Når nogen forsøger at tage modet og troen fra os. Kan vi så elske vores fjender? Nej, det er afsindigt. Vi kan ikke engang prøve på det.

Derfor må vi forstå, at Bjergprædikenen ikke er en lovsamling, vi kan bladre i efter for godt befindende. Den er i stedet en etik, der kræver mere af os, end vi nogensinde kan give. En umulig fordring. Det er Jesu ord, og derfor kan vi bede Gud om, at han må virke i de ord med sin Ånd. Så vi hører dem, og så ordene vokser til tro. Endda i hjerterne på vores fjender: *Elsk jeres fjender*. Det er jo det, vi beder om.

Ordene blafrer lidt i luften, når tiden er fyldt med fjender. Jeg tror ikke, at der er noget forkert i at lade sig forarge over ordene. For er det overhovedet muligt for mennesket at eje det milde blik, der elsker fjenden? Selv demokratiet slår sine fjender ned. Selv vores fredelige samfund straffer sine fjender. Forfølger dem og tildeler dem en passende straf, vi er blevet enige om i ro og mag ved valgurner og i parlamenter. Uanset

hvad, vil fjenden altid efterlade en rest, et gråligt tomrum, en tikkende uro. Det bliver aldrig anderledes. Derfor er man nødt til at vende det hele på hovedet og spørge: Ville det være lettere at bære, hvis Jesus havde holdt fast i hadet? Hvis vi blev ved ordene *øje for øje, tand for tand*?

Et øje for et øje ender kun med at gøre hele verden blind, sagde Indiens åndelige leder, Mahatma Gandhi. Og her prædikede han fred. Ligesom Jesus prædiker fred. Men der skal mere end moral til.

Evangeliet lever af, at Jesus ikke bare er et menneske. Han taler ikke bare som et menneske og forstår som et menneske. Han er også Gud. Derfor er perspektivet guddommeligt. *At elske sin fjende* vil aldrig være en mulighed, hvis ikke også Guds tilgivelse er med i beregningen; som en grundforudsætning. Guds tilgivelse eller slet og ret: Guds nåde. I nådens perspektiv behøver vi slet ikke at lade solen gå ned over verdens mørke og rædsler, for det står ikke i vores magt. Den magt er alene Guds, for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige, som der står. Det er ikke nogen smal sag, for det kræver selvovervindelse at lade Gud tage det ansvar. Og det er nådens sprog. At Guds nådige blik ikke skal begribes af os, men kun er noget, vi kan nærme os som læberne nærmer sig ordene: *Elsk jeres fjender*.

Sådan lyder ordene og er man ved at være træt af alle de ord, er der en sidste mulighed. Den radikale udvej, og det er at tage ordene bogstaveligt. Det vil sige at forstå ordene uden omsvøb: *elsk fjenden*. Det er farligt, men det er ikke det værste bud. For der findes ikke noget mere uudholdeligt for en fjende, end når den overmandes af kærligheden. Tænk bare på det i lille skala: Når et skænderi bryder sammen i latter. Efter

timevis med surmuleri og åben krig knuses vredens bastioner af et smil, der slår ned og ændrer alt. Fordi den ene part pludselig overvældes af den fred og tilgivelse, der hidtil har ligget utroligt godt gemt. *Hvorfor er det egentlig at vi står her?* Eller i den størst tænkelige skala: *Elsk jeres fjender.* Og kan man ikke komme tæt nok på, fordi mørket er for drænende, så bed for dem og vent på, at Guds sol står op og varmer de frosne hjerter op. Det er også en slags kærlighed. I den forhåbning kan vi sige: *Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen*

Adam Garff
Gentofte Kirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 754: Se, nu stiger solen
Nr. 598: O Gud, du ved og kender
Nr. 695: Nåden hun er af kongeblood
Nr. 474: Jesus Krist, du gav os livet
Nr. 673: O Guddoms-sol fuldstærk og blid

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk